

”Slå ihop Arbetsmarknads- och Näringsdepartementet”

Debatt

Publicerad: 2019-12-09 11:36

DEBATT – av Björn Forssén, advokat och juris doktor

EU-projektet kan inte bli fullständigt om inte, framför allt, de indirekta skatterna fungerar i enlighet med EU-rätten. Det skrev jag i artikeln ”Bidrag, ränta, pengar – så blir moms en förutsättning för EU-projektets framgång” (Dagens Juridik 2019-10-25). En annan viktig fråga för ett fungerande näringsliv och därmed en fungerande inre marknad gäller hur den verkställande makten är organiserad nationellt. I denna artikel argumenterar jag för att slå ihop Arbetsmarknadsdepartementet och Näringsdepartementet.

I SVT:s Agenda den 1 december 2019 frågade Anna Hedenmo arbetsmarknadsminister Eva Nordmark om konsekvenserna av nedläggningen av 90 av Arbetsförmedlingens kontor i landet, och en privatisering av en stor del av Arbetsförmedlingens verksamhet. Frågorna ställdes enbart utifrån de arbetssökandes situation.

I en presskonferens som sändes i SVT den 5 december 2019 presenterade ministern en ny generaldirektör för Arbetsförmedlingen, Maria Mindhammar, tidigare överdirektör på Arbetsförmedlingen. Återigen ställdes frågor och gavs svar endast utifrån vilka behov myndigheten ska möta hos arbetssökande och arbetsgivare.

Det finns ytterligare en viktig aspekt utöver den statliga arbetsmarknadspolitik som Arbetsförmedlingen ska arbeta med, nämligen de arbetsuppgifter som Arbetsförmedlingens kontor har övertagit från länsarbetsnämnderna.

Den 1 januari 2008 övertogs Arbetsmarknadsstyrelsens (Ams), Arbetsmarknadsverkets och länsarbetsnämndernas uppgifter av Arbetsförmedlingen. Därmed övertog Arbetsförmedlingen från länsarbetsnämnderna uppgiften att ge företagare med betalningssvårigheter besked om de av framför allt arbetsmarknadspolitiska skäl kan driva vidare verksamheten. Ett sådant besked är viktigt framför allt för små och medelstora företag, när ekonomin går in i en lågkonjunktur

En fråga som de små och medelstora företagen ska kunna ställa till Arbetsförmedlingen, är konkret om företaget kan drivas vidare trots tillfälliga betalningssvårigheter. Enligt rättspraxis har ett positivt besked i sådan fråga från länsarbetsnämnden på orten och Kronofogdemyndigheten kunnat åberopas av företagaren till stöd för att företagaren, som exempelvis bedriver sin verksamhet i aktiebolagsformen, inte åläggs så kallat företrädaransvar om det skulle visa sig att lönsamheten inte håller och nedläggning blir följden.

Alternativet till ett positivt myndighetsbesked om att driva verksamheten vidare vid betalningssvårigheter är att försätta bolaget i konkurs omgående.

Frågan som borde ställas till arbetsmarknadsministern och generaldirektören är om Arbetsförmedlingen fyller den beskrivna roll som länsarbetsnämnderna tidigare upprätthöll eller om företrädare för ett aktiebolag endast har att omgående sätta bolaget i konkurs vid betalningssvårigheter, för att minimera risken för personligt betalningsansvar (företrädaransvar).

Länsstyrelserna måste i stället gå in med lönegarantin, för att under viss tid täcka lönerna åt de anställda i bolaget i konkurs, om det inte finns någon myndighet från vilken besked om fortsatt drift av arbetsmarknadspolitiska skäl på orten kan inhämtas vid betalningssvårigheter.

En omgående belastning uppstår sålunda för staten, om inte arbetsmarknadspolitiken samordnas med näringspolitiken på det lokala planet. Om det inte finns något lokalt näringsliv, finns det inte heller någon arbetsmarknadspolitik för staten att bedriva på en ort där den begynnande lågkonjunkturen slår igenom.

Lågkonjunkturen kommer sannolikt att sätta dessa frågor i fokus, och jag anser att en gemensam politik bör bedrivas genom att Arbetsmarknadsdepartementet slås ihop med Näringsdepartementet. Min devis "Inget näringsliv – ingen arbetsmarknad" innebär sålunda att Arbetsmarknadsdepartementet bör gå upp i Näringsdepartementet.

Januariöverenskommelsen mellan Regeringen, det vill säga. Socialdemokraterna och Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna som ledde till beslutet om nedläggning av 90 Arbetsförmedlingens kontor är inte förenligt med de förväntningar som företagare bör kunna ställa lokalt på besked om de av arbetsmarknadspolitiska skäl ska fortsätta att driva verksamhet på orten i fråga, trots betalningssvårigheter. Det rör sig också om en fråga om rättssäkerhet när det gäller risken för att företagaren ska drabbas av företrädaransvar, och följande bör tas i beaktande för en fungerande närings- och arbetsmarknadspolitik.

Regeringen har sedan 2015 uppdragit dels åt Skatteverket (2015-09-17), dels åt Statskontoret (2017-09-07) att utreda företrädaransvaret, vilket regleras i 59 kap. 12-21 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Skatteverket presenterade en promemoria av 2015-11-25, och Statskontoret presenterade en promemoria av 2018-05-17. Promemoriorna är inte slutbehandlade, men Regeringen angav i budgetpropositionen för 2020 (Regeringens

proposition 2019/20:1 s. 234) att den avsåg att under 2019 tillsätta en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret.

Regeringen beslutade sålunda den 31 oktober 2019 om Dir. 2019:74 – Översyn av det skatterättsliga företrädaransvaret. Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2020. Beslutet föranleddes också av att Riksdagen i två tillkännagivanden har begärt att Regeringen ska se över reglerna om företrädaransvar, för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten samt förbättra villkoren för företagare och företagande.

Vad är det för rättssäkerhet i sammanhanget, om en företagare med ett aktiebolag i betalningssvårigheter inte har någon lokal myndighetsrepresentant med vilken frågan om fortsatt drift av arbetsmarknadspolitiska skäl på orten kan tas upp, utan endast konkursansökan återstår att vidta? Det är i och för sig förutsägbart, om det innebär att företagaren kan undgå personligt betalningsansvar – företrädaransvar – för bolagets skatter och avgifter. Emellertid är konkursansökan ingen garanti för frihet från företrädaransvar, och rättssäkerhet gäller inte bara förutsebarhet i beslut. En rättssäker situation innebär också krav på rimlighet etc., dvs. att ett djupare rättfärdigande föreligger.

Ett rekonstruktionsförfarande är inte heller någon garanti för att undgå företrädaransvar. En fysisk person eller juridisk person som har betalningssvårigheter kan ansöka hos tingsrätten om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. Rätten kan i ett sådant ärende, på begäran av gäldenären, besluta om förhandling om offentligt ackord. Skatteverket anser dock att företrädaransvar kan göras gällande även om ett offentligt ackord fastställs för en juridisk person, exempelvis ett aktiebolag (se www.skatteverket.se). Ett rekonstruktionsförfarande är således ett sämre alternativ arbetsmarknadspolitiskt sett än ett positivt myndighetsbesked om fortsatt drift utan friställningar, vilket inte garanteras vid en rekonstruktion av bolaget i fråga eller ens om offentligt ackord kommer till stånd..

Frågeställningen om rättssäkerhet och förutsägbarhet beträffande företrädaransvaret visar också på betydelsen av att slå ihop Arbetsmarknadsdepartement och Näringsdepartementet. Näringslivspolitik och arbetsmarknadspolitik bör ses som en enhet. Uppdelningen är en kvarleva sedan den tid då de flesta småföretagare var underleverantörer till stora industriföretag, där övriga förvärvsarbetande var anställda. Så har det inte sett ut på många år, och någon gång måste politiken bringas i fas med att det är små lönsamma enheter som skapar framtiden.